

VoorleesExpress Expertmeeting

Meertaligheid | Donderdag 2 februari 2017 | Geschreven
door Anna Masereeuw, projectassistent.

De VoorleesExpress organiseert twee keer per jaar een expertmeeting waarbij lezingen worden gegeven door professionals die gespecialiseerd zijn in een bepaald onderwerp rondom taal en voorlezen. De expertmeeting van dit jaar vond plaats op donderdag 2 februari in Stayokay in het

Vondelpark en had, net als de eerdere expertmeeting van april 2015, het thema '**Meertaligheid**'. Het gros van de voorlezers komt terecht in meertalige gezinnen; het belang van dit onderwerp is dus groot.

De experts die een presentatie gaven waren prof. dr. **Folkert Kuiken**, wetenschappelijk directeur van het Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies en bijzonder hoogleraar **Nederlands als Tweede Taal** aan de Universiteit van Amsterdam, en **Alette Baartmans**, creatief directeur en ontwikkelaar bij Thomas en Charles: een projectbureau dat gespecialiseerd is in het ontwerpen en ontwikkelen van leerprocessen, waaronder '**Taal begint thuis**'. Heel veel voorlezers hadden zich opgegeven voor de bijeenkomst. Hartstikke leuk dat er zoveel interesse was! Langzaam aan stroomde iedereen binnen. De voorlezers werden door de medewerkers van de VoorleesExpress hartelijk ontvangen, kregen een naamsticker, konden een lekker broodje en wat te drinken nemen en zodra iedereen had plaatsgenomen, ging de avond van start. De zaal was goed gevuld met **aandachtig luisterende voorlezers** die van tijd tot tijd ook **goede, kritische vragen** stelden en gedachten uitwisselden.

Folkert Kuiken beet het spits af. Zijn presentatie was onderverdeeld in drie sub-onderwerpen, namelijk de voor- en nadelen van meertaligheid, meertaligheid thuis en het belang van voorlezen. Hij deelde interessante feiten met het publiek, namelijk dat er wel **180 verschillende nationaliteiten in Amsterdam** samenleven. Als vrijwilliger bij de VoorleesExpress zal je met deze diversiteit in aanraking komen. Bij al die verschillende nationaliteiten komen ook **allerlei verschillende talen** kijken. Hierdoor groeien veel mensen in Amsterdam **twee- of meertalig** op. En wist je dat het wereldwijd gezien zelfs een uitzondering is om ééntalig te zijn? Folkert wees erop dat er **twee soorten meertaligheid** zijn, namelijk simultane tweetaligheid, waarbij je twee talen tegelijkertijd verwerft, en successieve tweetaligheid, waarbij je eerst één taal leert en op latere leeftijd pas een tweede. Verder vertelde hij dat er veel **voordelen** kleven aan meertalig zijn. Zo heb je toegang tot meerdere culturen, heb je een grotere taalgevoeligheid (d.w.z. je leert een andere vreemde taal sneller) en bovendien heb je als meertalige verschillende cognitieve voordelen – al is het hierbij wel een voorwaarde dat er een bepaald niveau in beide talen bereikt is / wordt. Helaas kunnen er soms ook **nadelen** kleven aan meertaligheid. Zo is het taalaanbod in de talen *minder* in vergelijking met ééntaligen (ééntaligen krijgen immers één taal te

horen, terwijl het bij meertaligen verdeeld is). Verder zijn de schoolprestaties van meertaligen kinderen soms slechter dan ééntalige kinderen. Hierbij is bovendien een groot verschil te zien tussen kinderen met **hoogopgeleide ouders** en kinderen met **laagopgeleide ouders**. Zich normaal ontwikkelende kinderen kunnen echter in het algemeen veel aan, stelde Folkert gerust. Meertalige kinderen kunnen thuis de **talen met elkaar vermengen**. Dit is niet erg, maar juist een teken dat de kinderen met taal bezig zijn en het kan ook een *coping* mechanisme zijn. Het is van belang **meertaligheid positief te benaderen** en je niet te snel zorgen te maken als ouders. Altijd geldt in ieder geval: hoe meer taalaanbod, hoe beter. Let op: dit geldt voor alle talen van het meertalige kind, niet alleen voor het Nederlands. Tot slot benadrukt Folkert dat (voor)lezen ontzettend belangrijk is. **(Voor)lezen kan de woordenschat enorm uitbreiden**. Als een kind 15 minuten per dag leest, zou het in een jaar de woordenschat kunnen uitbreiden met 1000 woorden. Bovendien komen kinderen door middel van (voor)lezen in aanraking met woorden die ze niet in alledaagse taal tegenkomen. **Woordenschat is een heel goede voorspeller van leesvaardigheid en leesvaardigheid is op zijn beurt weer een heel goede voorspeller van schoolprestaties. Zo belangrijk is (voor)lezen dus!** Helaas is de trend van tegenwoordig dat kinderen veel minder lezen (voor plezier!) dan vroeger, namelijk gemiddeld 7 minuten per dag.

Folkert lichtte ook nog **het onderzoek naar de VoorleesExpress** toe dat hij heeft uitgevoerd in 2010. De resultaten hiervan waren dat kinderen die meededen met de VoorleesExpress een **breder actieve woordenschat** verkregen. Voorwaarde daarbij was wel dat de ouders dan ook voorlezen. Bovendien was **het leesplezier** van de kinderen verbeterd en vroegen kinderen vaker om voorgelezen te worden. Ouders gingen **vaker naar de bieb** en bekeken vaker digitale prentenboeken. **Vrijwilligers leerden meer over andere culturen**, maar de mening hierover veranderde niet. Reden hiervoor zou kunnen zijn dat de vrijwilligers van de VoorleesExpress over het algemeen bij voorbaat al een open, positieve houding hebben ten opzichte van andere culturen. Het onderzoek omvatte geen (gerandomiseerde) controlegroep, dus causaliteit kan niet met zekerheid vastgesteld worden. Er is zicht op een vervolgonderzoek naar de VoorleesExpress, dus in de toekomst zouden er nieuwe inzichten en conclusies kunnen ontstaan.

Na de presentatie van Folkert, gingen we over op die van Alette Baartmans. Zij zet zich o.a. in voor **'Taal begint thuis'** (voorheen 'Taaltips'). Naar deze site wordt ook verwezen op de dobbelsteenkaarten die we aan de voorlezers meegeven in het tasje met startmaterialen. Het begon allemaal met **koffiemomenten** op scholen waarbij ouders werden voorzien van simpele vuistregels rondom de meertaligheid van hun kinderen. Hierbij werd voornamelijk ook gefocust op het **vergroten van het zelfvertrouwen** van de ouders op dit gebied. Inmiddels is 'Taal begint thuis' uitgegroeid tot een landelijk project. De site www.taalbeginthuis.nl bevat heel veel tips, die bovendien in allerlei verschillende talen vertaald zijn, zodat het extra toegankelijk is voor de ouders. Hiernaast bevat de site ook lokale pagina's, waar je bijvoorbeeld specifiek voor Amsterdam kunt lezen hoe je van een doodgewoon uitje, zoals bijvoorbeeld wandelen in het Amsterdamse bos, een **talig uitje** kunt maken.

Dit kan ook voor alledaagse taken zoals de afwas doen. De site is dus erg nuttig voor **allerlei tips** rondom (meer)taligheid!

Alette vertelde ook over de zogenaamde **stille periode** die jonge kinderen kunnen doormaken. Dit houdt in dat de kinderen in eerste instantie weinig spreken. Dit hoeft geen reden tot zorg te zijn, want de reden van deze stille periode kan zijn dat de kinderen eerst alles in zich opnemen alvorens zelf actief de taal te gebruiken. Op een gegeven moment zal het kind dan “losbarsten”. Alette heeft overigens zelf als kind zo’n stille periode gekend.

Na de twee presentaties van Folkert en Alette gingen de vrijwilligers **met elkaar in gesprek** aan de hand van **casussen**. Hierbij konden de vrijwilligers met elkaar **brainstormen en ervaringen uitwisselen**. De casussen hadden verschillende thema’s, namelijk plezier met taal, ouderbetrokkenheid, taalverwerving en meertaligheid. De vrijwilligers lazen de casus en schreven dan in eerste instantie op een *post-it* briefje voor zichzelf op wat ze dachten en zouden doen. Ze plakten deze briefjes vervolgens op een groot vel in het midden van het groepje en bespraken en evalueerden hun ideeën onderling. **Een leuke manier om van elkaar te leren!**

Folkert, Alette en alle vrijwilligers die op deze avond aanwezig waren: wij danken jullie voor de komst, voor jullie goede inbreng en voor de fijne sfeer!

Samenvatting van de reacties uit het publiek

Hieronder staat samengevat een greep van de reacties die op de avond voorbij kwamen, zowel tijdens de presentaties van Folkert Kuiken en Alette Baartmans als tijdens het bespreken van de casussen.

- Een van de vrijwilligers stelde de vraag of 15 minuten (voor)lezen per dag niet beter is dan één uur per week. Het is mooi als de ouders dat als **routine** zouden creëren, bijvoorbeeld iedere dag voor het slapen gaan een verhaaltje (voor)lezen. Een voorlezer kan natuurlijk niet elke dag 15 minuten langskomen, werd er lachend opgemerkt.
- Een andere vrijwilliger vroeg of er een gouden tip was wat betreft het betrekken van de ouders bij het voorlezen. Er werd even gearzeld. Dit is immers misschien wel een van de grootste uitdagingen waar voorlezers mee te maken krijgen. Uiteindelijk zou de gouden tip wel eens **enthousiasme** kunnen zijn. “Wees enthousiast. Dit slaat over!”. En zorg dat wederzijdse verwachtingen van het begin af aan helder zijn, zodat je er steeds weer op terug kunt vallen.
- Hoe vroeg moet er begonnen worden met voorlezen? Folkert: **“Je kan niet vroeg genoeg beginnen.”** Hij noemde voor de allerkleinsten het boekje “Rupsje nooitgenoeg” dat er ook in geplastificeerde variant is, zodat het meegenomen kan worden in bad.
- Er werd ook gevraagd naar de mening over stripboeken. Zijn die geschikt? Het maakt eigenlijk niet zozeer uit wát er (voor)gelezen wordt, al zijn er goede en minder goede boekjes. Het voornaamste belang is dat er überhaupt (voor)gelezen wordt en dat de kinderen er **plezier** aan beleven.
- Er werden door voorlezers heel wat **tips** uitgewisseld. Een van de tips was bijvoorbeeld om hetzelfde boekje zowel in het Nederlands als in de andere taal erbij te pakken (als er tenminste vertalingen zijn). Zo kunnen de ouders ook met hetzelfde verhaal aan de slag in hun moedertaal. Een andere tip kwam van een voorlezer waarvan het kind vaak liever wilde spelen in plaats van lezen, zoals schieten met een neppistool. “Is goed”, zegt de voorlezer, “maar iedere keer dat je schiet, moet je een woord noemen!” Zo werd het spelletje tegelijkertijd ook talig van aard.
- Het is belangrijk dat meertaligheid positief benaderd wordt. Soms kunnen kinderen er namelijk best mee worstelen, ook wat betreft hun identiteit. Alette zegt: “Benoem de voordelen en bijzonderheid van meertaligheid. Laat het kind zich speciaal voelen!” Dit komt de ontwikkeling alleen maar ten goede.

